

Arbetsmiljöns betydelse vid astma och KOL

Pernilla Wiebert, Certifierad yrkeshygieniker, Med Dr
Carolina Bigert, Överläkare, Med Dr

Centrum för Arbets- och miljömedicin (CAMM), Region Stockholm
Institutet för miljömedicin, Karolinska Institutet

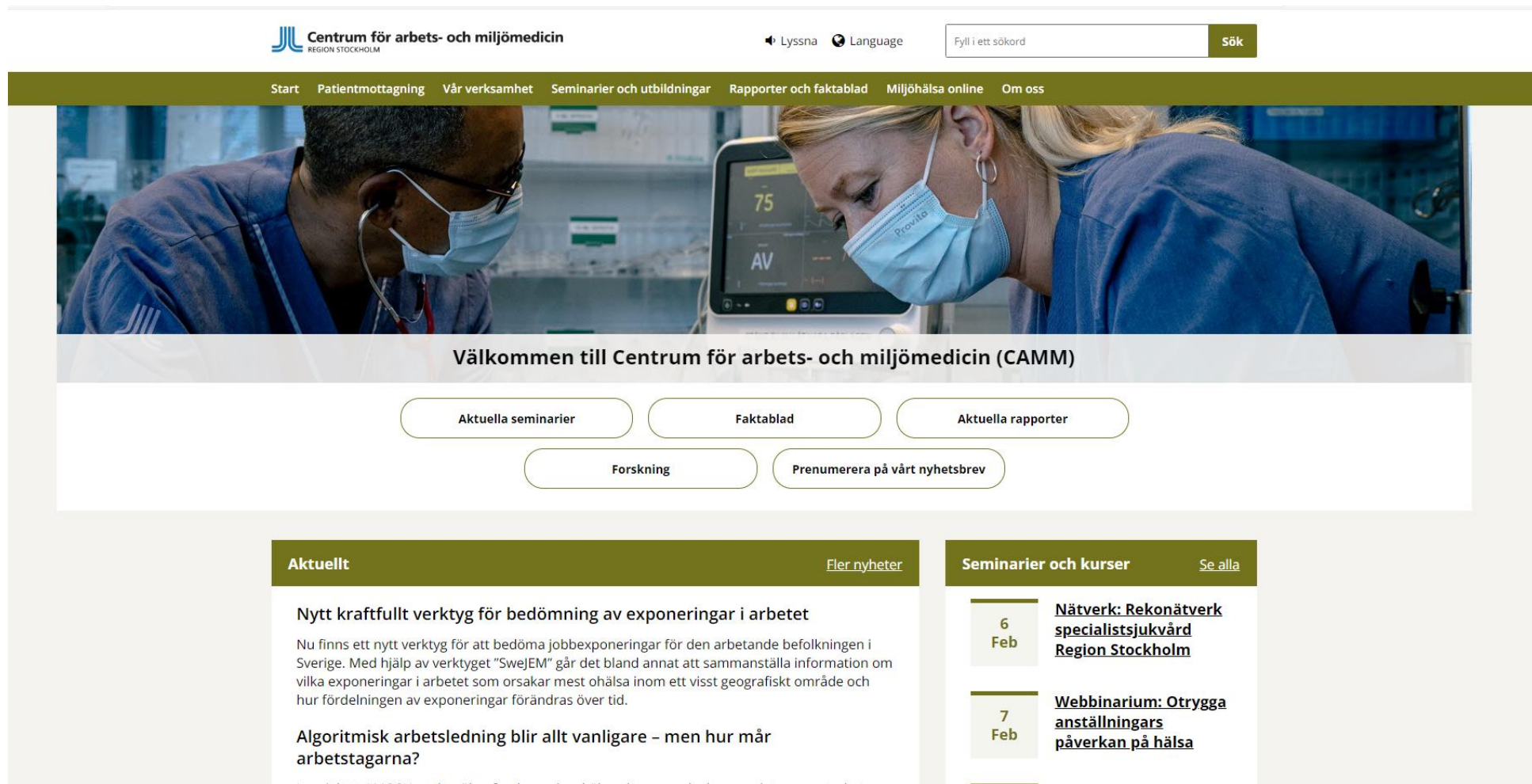
Innehåll

- Vilka är vi?
- Arbets- och miljömedicinska mottagningen
- Vilka faktorer i arbetsmiljön orsakar KOL resp. astma?
- Falldiskussioner
- Krav på medicinska kontroller via FHV vid vissa exponeringar
- När och var kan man remittera?
- Tips på hemsidor och kunskapsstöd
- Tips på utvidgad yrkesanamnes

Centrum för arbets- och miljömedicin (CAMM)

- Centrum för arbets- och miljömedicin (CAMM) är organiserat i fem enheter och **tre patientmottagningar**. Vi arbetar för en jämlik och förbättrad folkhälsa genom att identifiera, bedöma och förebygga hälsorisker i arbetsmiljön och omgivningsmiljön.
- Vi har också ett nära samarbete med Karolinska Institutet (forskning och utbildning).
- De tre mottagningarna är:
 - **Arbets- och miljömedicinska mottagningen**
 - **Hudallergimottagningen**
 - **Allergikonsulentmottagningen** (utbildar personal i förskolor/skolor och utför hembesök för att undersöka inomhusmiljön hos barn med svår allergisjukdom)

<https://www.camm.regionstockholm.se/>

The screenshot shows the homepage of the Centrum för arbets- och miljömedicin (CAMM). At the top, there is a navigation bar with the logo, search bar, and menu items: Start, Patientmottagning, Vår verksamhet, Seminarier och utbildningar, Rapporter och faktablad, Miljöhälsa online, and Om oss. Below the navigation bar is a large image of two healthcare professionals in a clinical setting. Underneath the image is a welcome message: "Välkommen till Centrum för arbets- och miljömedicin (CAMM)". Below this are five buttons: "Aktuella seminarier", "Faktablad", "Aktuella rapporter", "Forskning", and "Prenumerera på vårt nyhetsbrev". At the bottom, there are two main sections: "Aktuellt" and "Seminarier och kurser".

Centrum för arbets- och miljömedicin REGION STOCKHOLM

Lyssna Language Fyll i ett sökord Sök

Start Patientmottagning Vår verksamhet Seminarier och utbildningar Rapporter och faktablad Miljöhälsa online Om oss

Välkommen till Centrum för arbets- och miljömedicin (CAMM)

Aktuella seminarier Faktablad Aktuella rapporter

Forskning Prenumerera på vårt nyhetsbrev

Aktuellt [Fler nyheter](#)

Nytt kraftfullt verktyg för bedömning av exponeringar i arbetet

Nu finns ett nytt verktyg för att bedöma jobbxponeringar för den arbetande befolkningen i Sverige. Med hjälp av verktyget "SweJEM" går det bland annat att sammanställa information om vilka exponeringar i arbetet som orsakar mest ohälsa inom ett visst geografiskt område och hur fördelningen av exponeringar förändras över tid.

Algoritmisk arbetsledning blir allt vanligare – men hur mår arbetstagarna?

Lärprojektet AMOSH undersöker forskarna hur hälsan hos svenska lagar- och transportarbetare

Seminarier och kurser [Se alla](#)

6 Feb **Nätverk: Rekonätverk specialistsjukvård Region Stockholm**

7 Feb **Webbinarium: Otrygga anställningars påverkan på hälsa**

<https://www.camm.regionstockholm.se/>

The screenshot shows the homepage of the Centrum för arbets- och miljömedicin. The header includes the logo, navigation menu (Start, Patientmottagning, Vår verksamhet, Seminarier och utbildningar, Rapporter och faktablad, Miljöhälsa online, Om oss), a search bar, and language options. The main content area features a breadcrumb trail: Patientmottagning > Arbets- och miljömedicinska mottagningen. The primary heading is 'Arbets- och miljömedicinska mottagningen'. Below this, a paragraph describes the clinic's focus on occupational and environmental factors. A 'Hitta på sidan' (Find on page) section lists various topics with expandable arrows. A 'Kontakt' (Contact) section provides the clinic's address, phone number, and email. A 'Hitta till oss' (Find us) section includes a 'Visa mer' (Show more) button.

Centrum för arbets- och miljömedicin
REGION STOCKHOLM

Lyssna Language Fyll i ett sökord **Sök**

Start Patientmottagning Vår verksamhet Seminarier och utbildningar Rapporter och faktablad Miljöhälsa online Om oss

Patientmottagning > Arbets- och miljömedicinska mottagningen

Arbets- och miljömedicinska mottagningen

Arbets- och miljömedicinska mottagningen utreder besvär kopplade till kemiska, fysikaliska, belastningsergonomiska eller psykosociala faktorer i arbets- eller omgivningsmiljön.

Hitta på sidan

- Vid feber, hosta eller andra infektionssymtom >
- Vad kan vi bidra med? >
- Vad kan vi inte bidra med? >
- Om mottagningen >
- Policy för patienter med inomhusmiljörelaterade besvär >
- Policy för patienter med särskild miljö känslighet >

Vid feber, hosta eller andra infektionssymtom

För att minimera smittspridning ber vi patienter som har feber, hosta eller andra infektionssymtom att inte komma till mottagningen. Hör istället av dig till mottagningen på telefon 08-123 37 222 så

Kontakt

Arbets- och miljömedicinska mottagningen vid Centrum för arbets- och miljömedicin Solnavägen 4, plan 10 113 65 Stockholm

Tel: 08-123 37 222
E-post: camm.sls@regionstockholm.se

OBS: Av sekretesskäl hanteras inga patientärenden via e-post.

Hitta till oss

Vägbeskrivning:

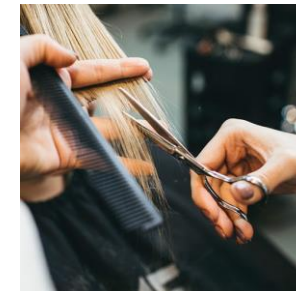
[Visa mer](#)

Arbets- och miljömedicinska patientmottagningen

- Tar emot patienter på läkarremiss, huvudsakligen från Stockholms län . De flesta remisser kommer från distriktsläkare, företagsläkare och sjukhusläkare.
- Utredning/**sambandsbedömning** av patienter med besvär som misstänks bero på arbetet eller omgivningsmiljön, t.ex. kemiska, fysikaliska, ergonomiska eller psykosociala faktorer i arbetsmiljön. Även expertstöd till FHV.
- Telefonrådgivning till gravida som inte har FHV (risker för fostret av exponering på arbetet).
- Telefonrådgivning till vårdgivare, myndigheter, fackförbund eller branschorganisationer.
- På mottagningen finns läkare, yrkeshygieniker, miljöhygieniker, ergonom, sjuksköterska, psykolog m.fl.

Några exempel på riskyrken för arbetsorsakad sjukdom

- **Bagare:** T.ex. allergisk rinit och allergisk astma
-Sensibilisering för bageriallergen: Vetemjöl , rågmjöl, sojamjöl, korn, havre, Alfa-amylas
- **Frisörer:** T.ex. astma
-Ökad risk för astma p.g.a. exponering för bl.a. persulfater i blekmedel
- **Billackerare och industrilackerare:** T.ex. astma
-Ökad risk för astma p.g.a. exponering för diisocyanater, finns i plaster, lacker, färger
- **Mekaniker, snickare, byggnadsarbetare:** T.ex. vibrationsskador och luftvägsbesvär såsom ökade astmabesvär, KOL vid långvarig och höggradig damm-exponering
- **Lantbrukare:** T ex hypersensitivitetspneumonit (kallades tidigare allergisk alveolit)
pga exponering för organiskt damm, t.ex. möjligt hö, djurproteiner (t.ex. från fåglar).

Astma och KOL

- Två av våra vanligaste folksjukdomar
- Flera orsaker till insjuknande – luftföroreningar på arbetet en faktor

KOL i yrkeslivet

- Orsaker till KOL
 - Rökning sjunkande, tidigare 80 % - 40-50 % idag
 - Damm, rök och avgaser i arbetet ca 15-20 % - *bland icke-rökare 30 %*
 - Ärftlighet (brist på alfa-1-antitrypsin ca 5 %)
- Arbetsmiljöexponeringar, t ex stendamm/kvartsdamm kan också orsaka **försämring** av befintlig KOL

ETT FAKTABLAD FRÅN CENTRUM FÖR ARBETS- OCH MILJÖMEDICIN 2019

Arbetsrelaterade luftvägssjukdomar – astma och KOL

Yrkesexponeringar som orsakar KOL

Tydliga samband

- **Damm, rök och gaser/ångor** ("dust, smoke and fumes").
I de flesta studier har dessa exponeringar inte separerats
- **Stendamm och kvarts**, vanligt i byggnads- och stenindustrin, mycket tydlig riskfaktor för KOL
- **Svetsrök**

Misstänkta samband

- **Organiskt damm** som **trädam**, **textildamm** och **pappersdam** – oklara riskfaktorer för KOL
- **Förbränningsprodukter: Motoravgaser, asfaltrök**

Andra riskkällor

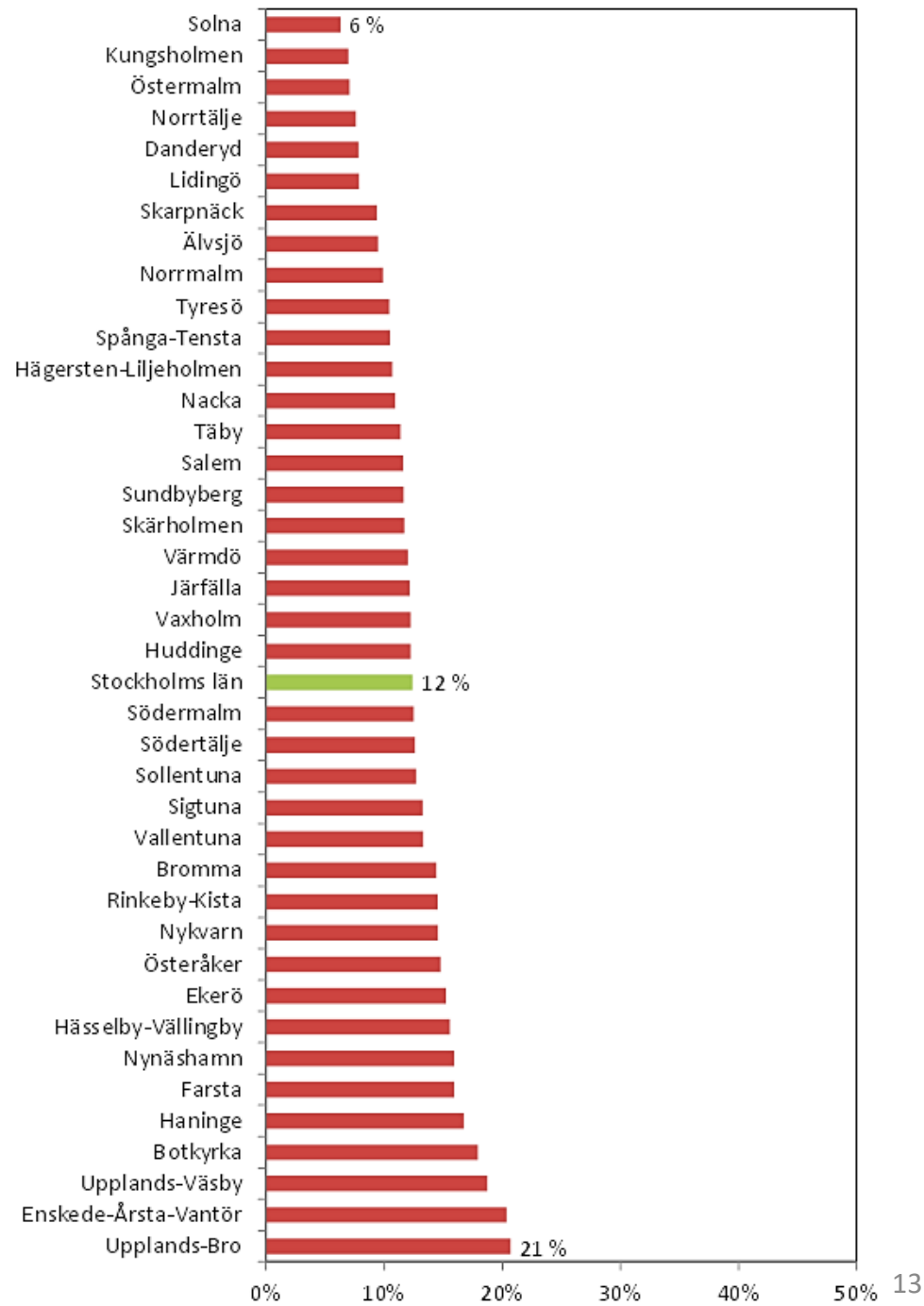
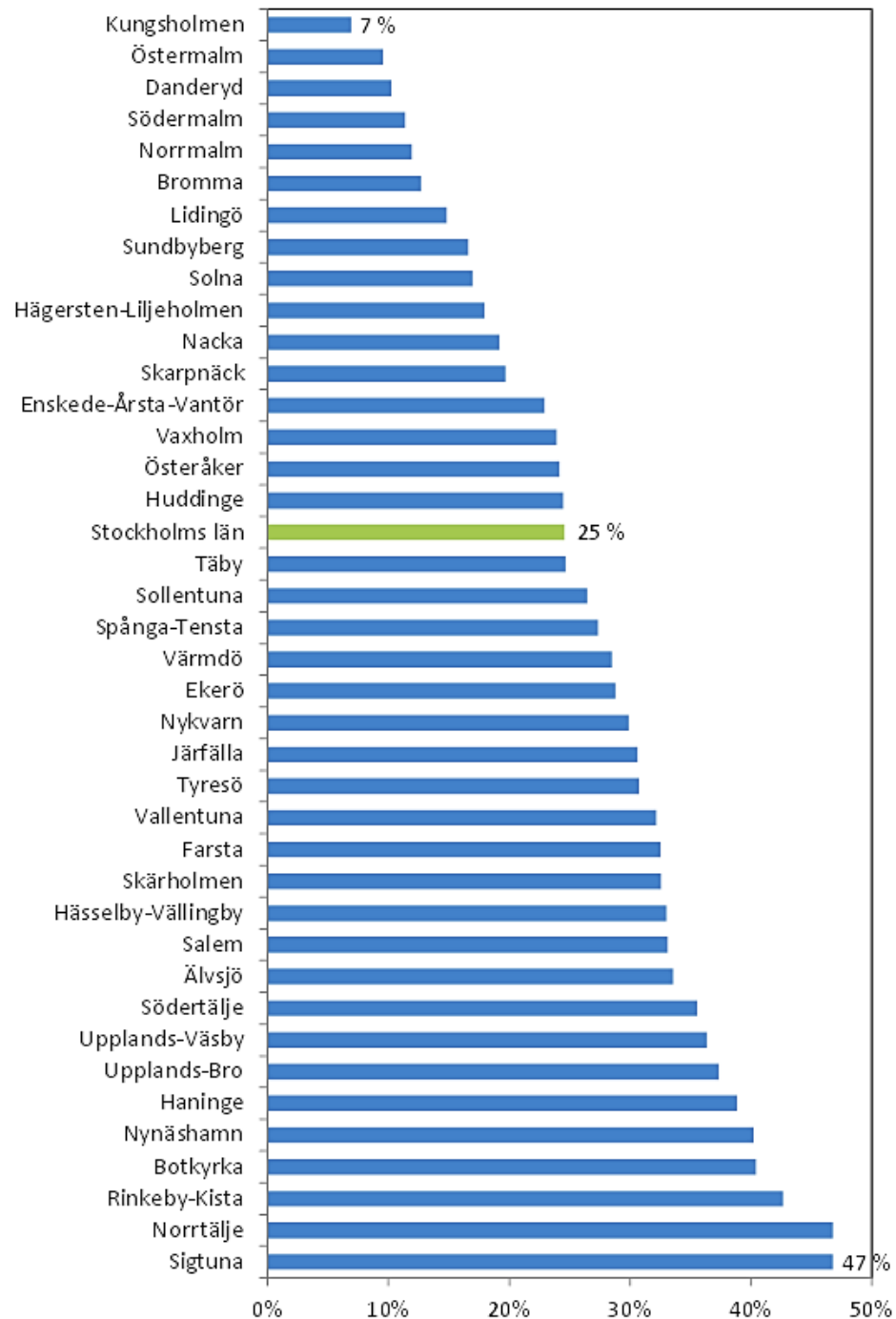
- **Koldamm och rök från förbränning av biomassa** för matlagning viktiga i ett internationellt perspektiv

Stockholms Läns Arbetshälsorapport

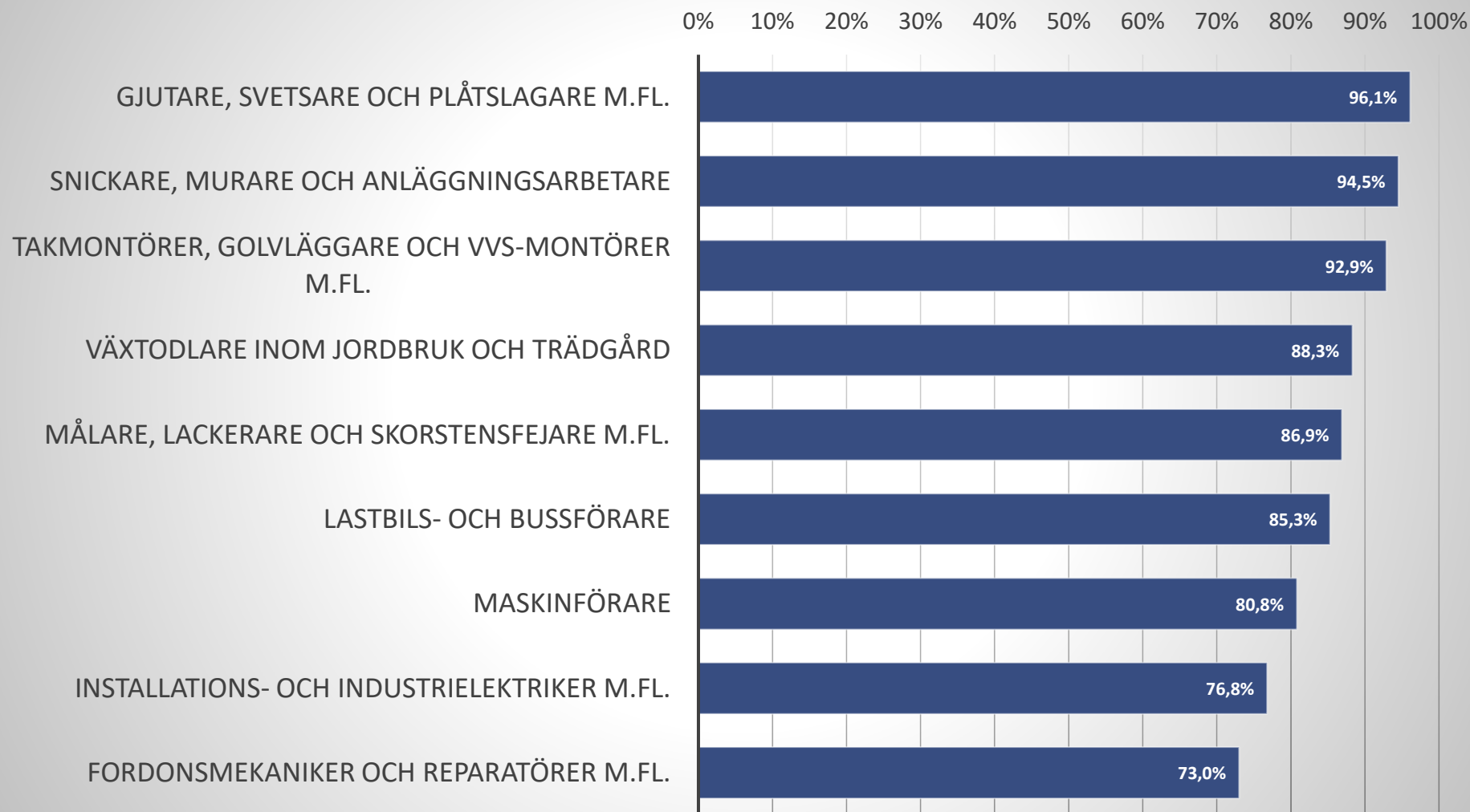

Andel **män**
och **kvinnor**
utsatta för
damm, rök,
eller avgaser i
arbetet >4t/v

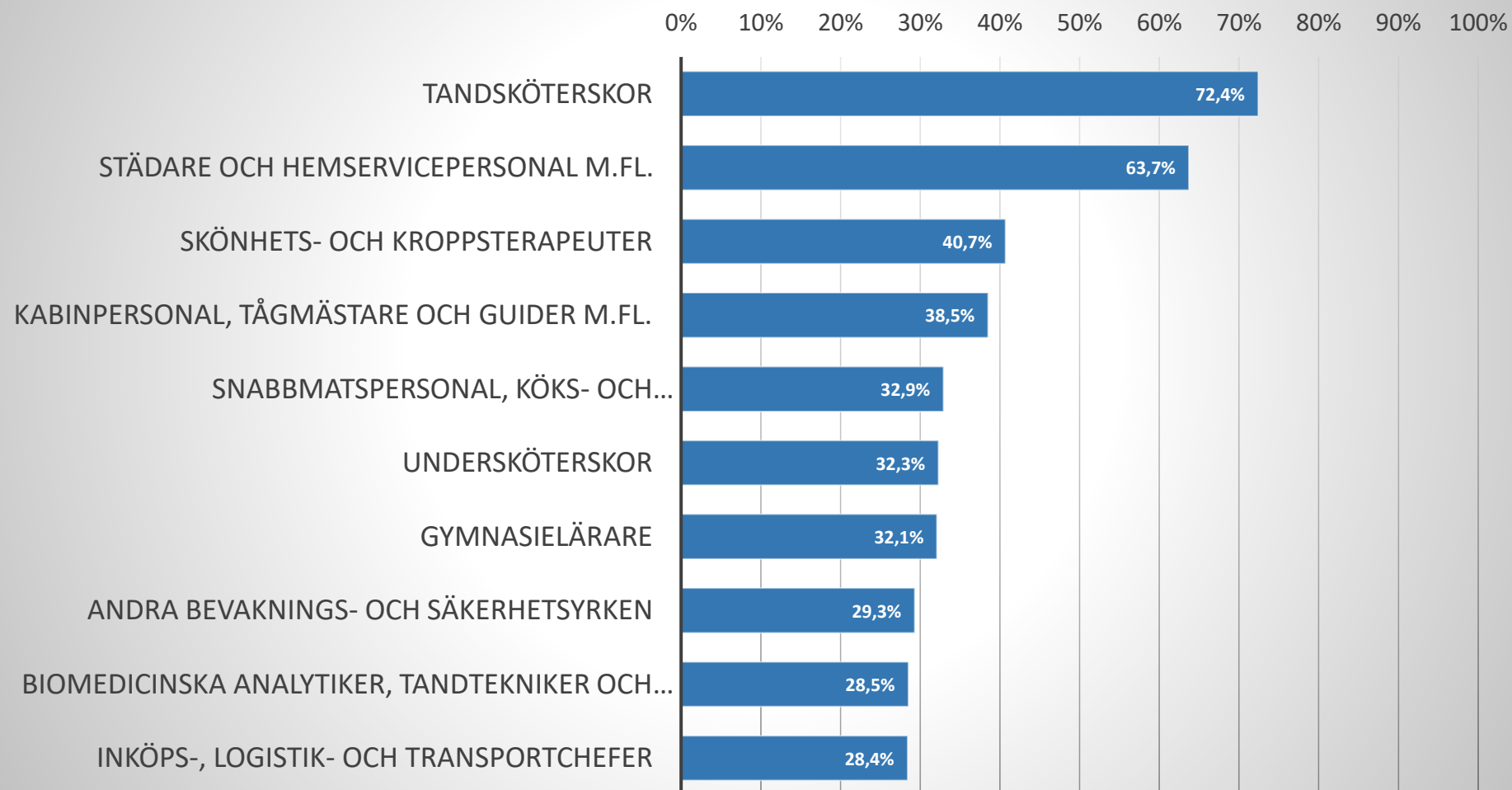
Arbetshälsorapport 2020

Andel som i arbetet utsätts för luftföroreningar i % för olika yrken, män

Arbetshälsorapport 2020

Andel som i arbetet utsätts för luftföroreningar i % för olika yrken, kvinnor

Studie om orsaksfaktorer till KOL i arbetsmiljön

Contents lists available at [ScienceDirect](#)

ELSEVIER

Environmental Research 2021

journal homepage: www.elsevier.com/locate/envres

Occupational exposure to particles and increased risk of developing chronic obstructive pulmonary disease (COPD): A population-based cohort study in Stockholm, Sweden

Karin Grahn ^{a,b,*}, Per Gustavsson ^{a,b}, Tomas Andersson ^{a,b}, Anders Lindén ^{c,d},
Tomas Hemmingsson ^{a,e}, Jenny Selander ^a, Pernilla Wiebert ^{a,b}

^a *Institute of Environmental Medicine, Unit for Occupational Medicine, Karolinska Institutet, Solnavägen 4, Plan 10, SE-113 65, Stockholm, Sweden*
^b *Centre for Occupational and Environmental Medicine, Region Stockholm, Solnavägen 4, Plan 10, SE-113 65, Stockholm, Sweden*
^c *Department of Respiratory Medicine and Allergology, NB6:03 Karolinska University Hospital, SE-171 76, Stockholm, Sweden*
^d *Institute of Environmental Medicine, Unit for Lung & Airway Research, Karolinska Institutet, PO Box 210, SE-171 77, Stockholm, Sweden*
^e *Department of Public Health Sciences, Stockholm University, SE-106 91, Stockholm, Sweden*

Syfte

- Undersöka samband mellan yrkesexponering för luftburna partiklar och incidens av KOL
- Påverkas risken för yrkesorsakad KOL av exponeringens ursprung? – organiska och/eller oorganiska partiklar?

Resultat

- Ökad risk för KOL vid yrkesexponering för
 - Oorganiskt damm – stendamm, kvartsdamm
 - Organiskt damm – pappersdamm och stekos
 - Förbränningsgaser – diesellavgaser

Exponering	Kön	Yrke
Kvarts	Män	Byggnadsträarb, Betongarb, Övr bygg anlägg
Gips och isolering	Män	Byggnadsträarb, Betongarb, Byggnadsmålare
Övr org	Kvinnor	Städare, Fastighetsarb
Asfalt	Män	Betongarb, Anläggningsmaskinförare
Diesel	Män	Last- paketbilsförare, Ingenjörer med mekaniskt/tekniskt arbete
Svetsrök	Män	Maskin- och motorreparatörer, Maskinmontörer

Fall 1: Stendammsexponerad 55-årig byggnadsarbetare

- Tilltagande konditionsnedsättning. Symtomen utvecklats smygande under lång tid.
- Anamnes och teknisk arbetsmiljöutredning: **Långvarig och höggradig exponering för oorganiskt damm "byggdamm" (inkl. stendamm/kvarts).**
- Har rökt ca 10 cig/dag i 20 års tid.
- Spirometri visar obstruktivitet som inte reverseras av beta-2-stimulerare. Normala nivåer av alfa-1-antitrypsin. Lungröntgen utförs för att utesluta andra orsaker och pga risk att utveckla silikos (stendammlunga) genom den med stendamm associerade exponeringen för kvarts, var ua.
- Den medicinska utredningen visar KOL stadium 2.
- Hur är prognosen och **kan/får patienten jobba kvar?**
- Hjälper personlig skyddsutrustning?

Sambandsbedömning och prognos

- **I sambandsbedömningen får man väga tillskott i risk för KOL genom stendammsexponeringen mot risken orsakad av rökning.** Hos en person som aldrig rökt men exponerats högradigt för stendamm och utvecklat KOL är sambandet tydligt misstänkt. Vid samtidig rökning är bedömningen svårare.
- **Exponeringen för oorganiskt damm skall minskas eller helt upphöra** för att sjukdomen inte ska försämrans. Vid lindriga besvär och upphörd exponering kan man räkna med att sjukdomen inte försämrans, men inte heller förbättras påtagligt.
- OBS rökstopp + att vid exponering för kvartsdamm måste **arbetsgivaren** ordna regelbundna **medicinska kontroller med bedömning av tjänstbarhet, via företagshälsovården**. KOL kan innebära att patienten inte får vara kvar i kvarts-exponerat arbete!

Fall 2: 60-årig svetsare, svetsat sedan 20 åå, KOL-diagnos 2020

- FEV1 på 40 %. Rökt 10-15 cig/dag i 40 år.
- Exponering för svetsrök, asbest, stendamm (kvarter), sågning och slipning av metall, färg, lösningsmedel.
- Ofta flera som arbetade samtidigt, dålig ventilation, dåligt städad.
- Denna typ av kraftigt exponerade fall dyker tyvärr fortfarande upp – svårt att skilja risken av arbetsexponering från rökning.
- Viktigt med rökstopp + att **eliminera exponeringen för svetsrök och damm!**

Astma i yrkeslivet

- Omkring 15 % av alla **nyinsjuknanden** i astma beräknas vara orsakade av arbetsmiljön!
- Arbetsmiljöexponeringar kan också orsaka **bestående försämring** av befintlig astma
- **Arbetsrelaterade besvär men ingen bestående skada**: Symtom på arbetet men inte när man är ledig
- Allergisk astma, icke-allergisk astma eller en blandning av dessa
- Alla astmatiker reagerar mer eller mindre på olika typer av retning av luftvägarna!

ORSAKSAKTORER TILL ARBETSBETINGAD ASTMA

	Ämne	Exponerade yrken/arbetsmiljöer
Allergisk astma		
Högmolekylära ämnen	Mjöl, enzymer, Skaldjur, äggpulver, kaffeböna Spannmålsdamm Djurprotein (urin från gnagare, djurepitel) Latex i skyddshandskar Pollen	Bagare Livsmedelsindustri Jordbrukare Djurskötare, forskare Sjukvårdspersonal Florister

Allergisk astma

Låg molekylära ämnen

Isocyanater (både allergiska och icke-allergiska mekanismer påvisade), (Vanliga isocyanater är TDI, HDI, MDI, HDMI),
Cyanoakrylater ("superlim")
Akrylater (i vissa fall)

Billackerare, gummindustriarbetare, snickare, färgtillverkning, tillverkning och användning av polyuretanplast

Bilglasmontörer, ögonfransförlängare
Tandtekniker, plasttillverkning, kemisk processindustri, nagelteknologer
Tillverkning av vissa hårdplaster

Textilarbetare

Hårfrisörer

Lödare, elektronikmontörer (flussmedel vid lödning). Dansare (för friktion mot golvet)

Träarbetare, snickare

Syraanhydrider

Reaktiva färger

Blekmedel (persulfater), vissa färger

Kolofonium

Trädamm från vissa exotiska hårda träslag

Icke-allergisk astma

Klorgas, svaveldioxid

Processindustri

Okänd mekanism eller båda

Sex-värt krom

Svetsning i rostfritt stål

Fall 3: 35-årig bagare

- Exponerats för mjöldamm vid arbete i bageri under några års tid. Tilltagande besvär med arbetsrelaterad rinit och dyspné som förbättras vid längre ledighet. Pip i bröstet och tungt att andas särskilt vid hantering av mjöl.
- Spirometri i symtomfritt skede var väsentligen normal men hängmatteform på kurvan som normaliserades vid reversibilitetstest. PEF-kurva visade ökad variabilitet.
- S-IgE-antikroppar var förhöjda mot både vetemjöl och rågmjöl. Lungröntgen var normal.
- Kan patienten jobba kvar i yrket om hen drabbats av allergisk astma?

- Det är mycket svårt att med tekniska åtgärder minska dammexponeringen tillräckligt för att en sensibiliserad person skall kunna fortsätta i arbetet.
- Varken ökad allmänventilation eller personlig skyddsutrustning är realistiska alternativ. Anmälan om arbetskada och arbetsbyte är aktuellt.
- Patienten skall även ha fullständig astmabehandling tills besvärsfrihet inträder.

Fall 4: 45-årig hårfrisör

- Långdraget förlopp där astmasymtom debuterade efter många års arbete. Sensibilisering förekommer mot persulfater (hårblekning), men astman kan också vara relaterad till irriteranter i frisörkemikalier.
- Spirometri visade obstruktivitet som normaliserades vid reversibilitetstest. Lungröntgen var normal. Inhalationsbehandling mot astma inleddes via VC.
- Teknisk utredning av arbetsplatsen kan utföras av företagshälsovården om sådan finns.
- Kan en patient som fått astma jobba kvar som hårfrisör?

- Miljöutredningen är viktig för i många fall kan exponeringen minskas med olika åtgärder, så att det är möjligt att kvarstanna i yrket.
- Arbetsskadeanmälan kan vara aktuell, och arbetsbyte får övervägas. Härvid får man väga in antal år som återstår i yrket, tidsförloppet vid symtomutvecklingen, och möjligheterna till minskad exponeringen genom ändrade arbetsrutiner och förbättrad ventilation.

Krav på medicinska kontroller via FHV enligt Arbetsmiljöverkets föreskrifter "Medicinska kontroller i arbetslivet" (AFS 2019:3)

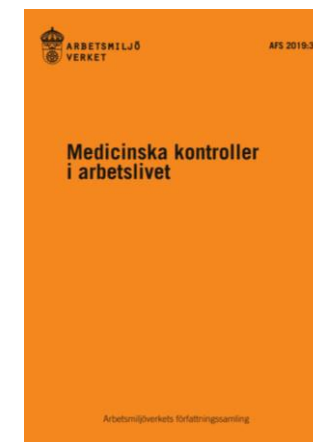
- Vissa exponeringar i arbetslivet ger så höga risker för lungsjukdom (eller vid lungsjukdom) att **arbetsgivaren** enligt lagen måste anordna **riktade medicinska kontroller (via företagshälsovård!)** för de anställda.

T. ex vid arbete med **kvartsdamm, asbest, isocyanater, cyanoakrylater, rök- och kemdykning**. Risk för avstängning vid lungsjukdom.

www.av.se

I föreskriften finns regler om medicinska kontroller

- När de ska göras
- Vad som ska ingå (t.ex. spirometri)
- Särskilda kompetenskrav för läkaren**

När och var kan man remittera?

- Det går att skriva **kontaktremiss till företagshälsovården**
 - Behandlande läkare kan fylla i kontaktremissen om patienten behöver styrka att FHV behöver kopplas in. Man hittar remissen genom att t.ex. söka på ”Remiss till företagshälsovården” på Viss.nu.
- Vid tveksamhet om lungdiagnos remitteras till lung-/allergiläkare.
- När remittera till Centrum för arbets- och miljömedicin (CAMM)?
 - Se www.viss.nu – Arbets- och miljöbetingade sjukdomar – Arbetsrelaterade luftvägssjukdomar
 - Telefon till mottagningen och remisshantering via TC, se www.camm.regionstockholm.se
 - Arbetsskadeutredning?
 - Kan patienten arbeta kvar?

Välkommen till Centrum för arbets- och miljömedicin (Camm)

Vi arbetar för god hälsa, hälsosam miljö och goda arbetsförhållanden i Stockholms län.

Hitta direkt

[Hitta till oss](#) >

[Aktuella seminarier](#) >

[Våra faktablad](#) >

[Våra rapporter](#) >

www.camm.regionstockholm.se

Aktuellt

[Ej nyheter](#)

Ny rapport om arbetsmiljön på Stockholms vårdcentraler

Det har kommit flera signaler om att primärvården befinner sig i kris men vad är egentligen problemet och hur skulle en lösning kunna se ut? Det undersöker rapporten "Arbetsmiljön i primärvården" som publicerades i oktober.

Faktablad om arbetsrelaterad KOL och astma för vårdpersonal

Centrum för arbets- och miljömedicin har tagit fram ett faktablad som ska sprida kunskap om arbetsmiljöns betydelse för KOL och astma inom primärvård och företagshälsövård.

Yrkesföreare och fabriksarbetare får oftare diabetes

Det finns stora skillnader i andelen som får typ 2-diabetes inom olika yrkesgrupper, visar en unik ny studie från Karolinska Institutet. Något som kan innebära möjligheter för ett effektivare förebyggande hälsoarbete.

Anmäl dig till våra nyhetsbrev

Få koll på ny kunskap, aktuella seminarier och annan viktig information om arbets- och omgivningsmiljöns koppling till hälsa.

[Läs och anmäl dig till våra nyhetsbrev](#)

Våra områden

Luftkvalitet, buller och fysisk belastning men också psykosociala faktorer som ledarskap, organisation och stress är några exempel på områden som vi jobbar med.

[Läs mer om våra ämnesområden](#)

Nytt faktablad: Arbetsrelaterade luftvägssjukdomar

Nu finns ett nytt faktablad om Astma och KOL riktat till vårdpersonal att ladda ner.

[Gå till vårt faktablad](#)

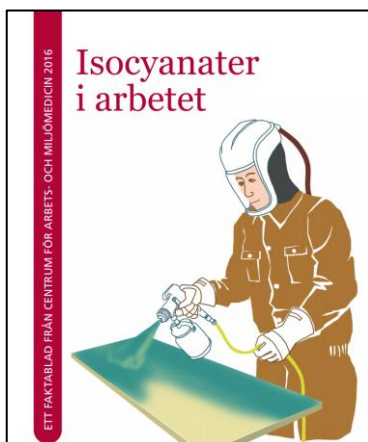

Jobba Frisk

Webbplatsen Jobba Frisk ger dig som ska välja yrke kunskap om risker för astma och eksem i arbetslivet så att du vet vad du kan behöva tänka på för att behålla en god hälsa.

[Till jobbfrisk](#)

Faktablad

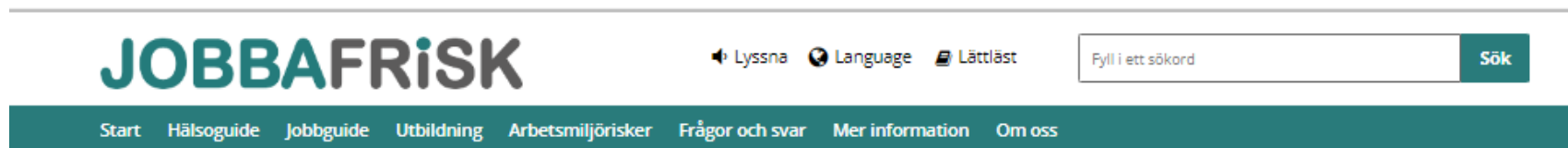
Allergier, eksem, luftvägsbesvär

- [Arbeta säkert med relining - risker, regler och skyddsåtgärder \(pdf 1,42 MB\)](#) >
- [Arbeta säkert med relining - minska risken för allergi och eksem \(pdf 508 kB\)](#) >
- [Arbetsrelaterade luftvägssjukdomar – astma och KOL \(pdf 2 453 kB\)](#) >
- [Gummi allergier i yrkeslivet \(pdf 343 kB\)](#) >
- [Handeksem och arbete \(pdf 1,47 MB\)](#) >
- [Hälsobesvär av inomhusmiljön \(pdf 12 MB\)](#)
- [Isocyanater \(pdf 1,3 MB\)](#)
- [Risker för frisörer – skydda dina händer! \(pdf 436 kB\)](#)
- [Rätt användning av skyddshandskar \(pdf 1,57 MB\)](#)
- [Välj rätt yrke - undvik astma och eksem \(pdf 1,95 MB\)](#) >

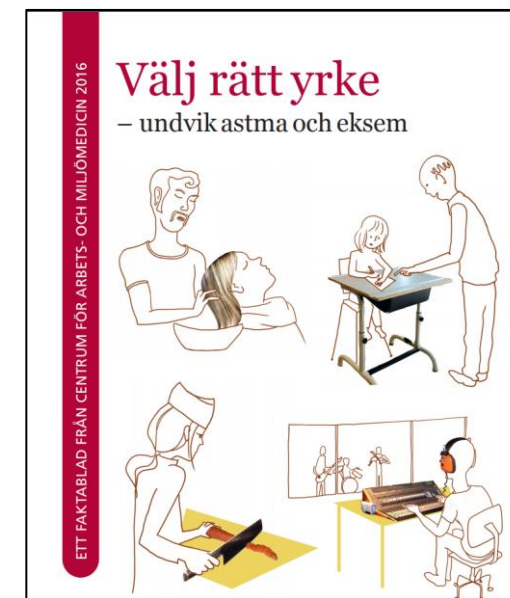

Medicinsk vägledning vid val av yrke

www.jobbafrisk.se

Välkommen! Jobbafrisk.se vänder sig till dig som ska välja utbildning eller yrke och letar efter information om hur du kan få ett hållbart arbetsliv. Här finns information om yrken, hälsorisker och hur man kan skydda sig för att hålla sig frisk under hela arbetslivet. Arbetar du som studie- och yrkesvägledare inom skola eller arbetsliv, är du rektor, arbetar du inom Elevhälsan, Arbetsförmedlingen med mera, eller är vårdnadshavare? Då kan du också ha nytta av den information som finns här och du kan även hitta mer fakta under sidan mer information.

Kunskapsstöd för primärvården i Region Stockholm på viss.nu

Viss.nu | Region Stockholm
Ett kunskapsstöd för dig som arbetar i primärvården

Lyssna

Jag letar efter...

Ett kunskapsstöd för dig som arbetar i primärvården

Blanketter

Vårdprogram

Omrördnad

Viss.nu | Region Stockholm
Ett kunskapsstöd för dig som arbetar i primärvården

Lyssna

Viss.nu » Medicinska områden »

Arbets- och miljömedicin

VÅRDPROGRAM
Arbetsrelaterade hudbesvär och handeksem

VÅRDPROGRAM
Arbetsrelaterade luftvägssjukdomar

VÅRDPROGRAM
Besvär relaterade till amalgam

VÅRDPROGRAM
Elkänslighet

VÅRDPROGRAM
Inomhusmiljö och hälsa

VÅRDPROGRAM
Stressrelaterad psykisk ohälsa

VÅRDPROGRAM
Vibrationssskador i händerna

Läkartidningen

START AKTUELLT KLINIK & VETENSKAP OPINION LÄKARKARRIÄR OM OSS

KLINIK & VETENSKAP – START NYA RÖN ARTIKLAR MEDICINSK KOMMENTAR MEDICINENS ABC REFLEXION FÖRFATTARINTERVJUN

SENASTE Varuförförsörjningen avvaktar med nya distributören

KONTAKT SKRIV PRENUMERERA ANNONSERA LT ARRANGERAR

MEDICINSK KOMMENTAR

Viktigt att överväga yrke som orsak till lungsjukdom

Exponeringar på arbetet kan förklara insjuknandet hos mer än var tionde vuxen med astma, KOL, lungfibros eller pneumoni

Kjell Torén, senior professor, överläkare, arbets- och miljömedicin, Sahlgrenska universitetssjukhuset; arbets- och miljömedicin, avdelningen för samhällsmedicin och folkhälsa, institutionen för medicin, Göteborgs universitet

kjell.toren@amm.gu.se

Det är en gammal och välkänd kunskap att vissa lungsjukdomar, som silikos och asbestos, orsakas av yrkesexponering för stendamm (kvarstdamm) och asbest. Under senare år har vi fått ökad kunskap om att olika former av yrkesexponering påtagligt ökar risken även för andra lungsjukdomar, som kroniskt obstruktiv lungsjukdom (KOL), lungfibros och lobär pneumoni.

En grupp av yrkesmedicinare, lungmedicinare och allergologer från USA, Sydafrika, Kazakstan, Italien, Schweiz, Storbritannien, Frankrike, Danmark och Sverige har på uppdrag av European Respiratory Society (ERS) och American Thoracic Society (ATS) arbetat fram en litteraturöversikt om den kvantitativa betydelsen av exponeringar på arbetsplatsen för undkomst av icke-maliga

HUVUDBUDSKAP

SUMMARY IN ENGLISH

Exponeringar på arbetsplatsen kan förklara insjuknandet hos mer än var tionde vuxen person med astma, kroniskt obstruktiv lungsjukdom, lungfibros eller pneumoni.

Arbetets betydelse som sjukdomsorsak måste övervägas hos alla vuxna patienter med kronisk lungsjukdom.

Ställ frågor om patientens arbeten, såväl nuvarande arbete som tidigare arbeten.

LÄS ARTIKEL SOM PDF

CITERAS SOM:

Läkartidningen. 2019;116:FTHA

Läkartidningen 48/2019

Läkartidningen.se 2019-11-27

0 KOMMENTARER | KOMMENTERA

VECKANS JOBB I FOKUS

Spec-läkare allmänmedicin för utredningar inom hälso- & sjukvård, Statens haverikommission
Stockholm

Försvarsöverpsykiater, Försvarsmedicincentrum, Försvarsmakten
Göteborg

Verksamhetschef, Klinisk mikrobiologi och vår nya Molekylärbiologiska enhet, Region Östergötland

Tips på utvidgad yrkesanamnes

- Vad arbetar du med? Beskriv en arbetsdag.
- Tror du att ditt arbete och din arbetsmiljö kan ha betydelse för dina besvär?
- Är det någon skillnad i symtom när du arbetar eller är på semester?
- Hade debuten av symtomen något samband med debuten i arbetet?
- Är det andra på din arbetsplats som haft liknande besvär?

Hur påverkar jobbet din patients hälsa?
En kort guide till läkare i primärvården

Denna guide vänder sig till dig som är läkare i primärvården. Här kan du läsa om:

- » hur du identifierar arbetsrelaterade faktorer som påverkar patientens hälsa genom att ställa vissa nyckelfrågor i anamnesen
- » vad du kan göra om arbetet är en bidragande orsak till ohälsa
- » arbetsgivarens ansvar

På sista sidan finns en QR-kod som du kan använda för att hitta mer information om arbetsgivarens ansvar, arbetsmiljö och hälsa.

Psykisk och fysisk ohälsa har ofta koppling till arbetslivet

Arbetet är en viktig del av livet och att ha en välfungerande arbetsplats där man trivs har stor betydelse för hälsa och välbefinnande. Det kan dock finnas risker i arbetsmiljön som kan bidra till ohälsa och sjukdom. En stor del av den psykiska och fysiska ohälsan har koppling till arbetslivet. I mötet med patienten är det därför viktigt att ta reda på hur patientens arbetssituation ser ut.

Att känna till patientens arbetssituation kan: (ruta)

- » ge ledtrådar vid diagnostik
- » förebygga att patienten försämras
- » öka möjligheten till anpassningar på patientens arbetsplats
- » vara till hjälp när du ska ta ställning till sjukskrivning
- » underlätta patientens återgång i arbete

Sammanfattning KOL & astma i arbetslivet

- KOL och astma kan orsakas och förvärras av arbetet.
- Fråga om yrke/exponering på arbetet och relation mellan symtom och arbete, särskilt vid nydebuterad astma eller besvär som inte förbättras på behandling.
- Arbetsgivaren är ansvarig för arbetsmiljön!
- Hänvisa patienten vid behov till FHV om sådan finns, annars kan remiss skickas till Arbets- och miljömedicinska mottagningen.
- Vissa exponeringar (t. ex isocyanater, kvarts/stendamm, asbest) medför krav för arbetsgivaren att ordna medicinska kontroller och bedömning för tjänstbarhet, via FHV.
- Mycket att vinna på tidig upptäckt och rätt åtgärder och behandling!

Tack för uppmärksamheten!